

Aan Provinciale Staten

DATUM	21-12-2021	NUMMER PS	Voegt de griffie toe
DOMEIN	SLO	COMMISSIE	BEM
STELLER	Rosalie Verburg	TELEFOONNUMMER	06 52 76 95 45
NUMMER	823CA869	PORTEFEUILLEHOUDER	Van Muilekom

Onderwerp Statenbrief:

Terugblik eerste twee tranches Steunpakket en toelichting derde tranche

Voorgestelde behandeling:

Ter informatie

Geachte dames en heren,

Essentie / samenvatting

Met deze Statenbrief lichten we de plannen voor de derde tranche van het Steunpakket Cultuur & Erfgoed COVID-19 toe, die begin 2022 zal starten. Tevens wordt teruggeblikt op de eerste twee tranches van het Steunpakket zoals toegezegd in PS d.d. 10 november 2021. Van de oorspronkelijke middelen à 6 miljoen euro, resteert 800.000 euro voor de derde tranche. Gezien de aanhoudende coronapandemie en de bijbehorende maatregelen, heeft de cultuur- & erfgoedsector langer te lijden onder de crisis dan aan het begin verwacht. Op basis van gesprekken met o.a. de sector, wethouders en het rijk en de huidige 'vierde golf' verwachten we dat de resterende middelen niet voldoende zullen zijn voor de komende periode. Een voorstel voor aanvullende middelen wordt daarom momenteel voorbereid. Voor de korte termijn worden de nog resterende middelen ingezet voor de meest urgente onderdelen, die niet kunnen wachten tot nadere besluitvorming over eventuele extra middelen.

Inleiding

Halverwege 2020 heeft u 6 miljoen euro vrijgemaakt om de cultuur- en erfgoedsector overeind te houden en te ondersteunen in de COVID-19 crisis. In de eerste twee tranches van het Steunpakket zijn hiermee 240 instellingen, van klein tot groot, in alle gemeenten geholpen (zie overzicht in bijlage). Voor 2022 staat een derde, en voorsnog laatste tranche gepland. Het resterende bedrag à 800.000 euro wordt hiervoor ingezet, maar uit gesprekken met de sector, fondsen, gemeenten en rijk, blijkt dat dit onvoldoende is om de cultuur- en erfgoedsector overeind te houden en te laten herstellen van de crisis. De sector heeft een enorme veerkracht en flexibiliteit laten zien en mede door de steun van overheden, fondsen en derden, zijn zij nog steeds in staat om gezamenlijk de culturele infrastructuur overeind te houden en in aangepaste vorm te laten draaien. Toch zijn er ook zeker redenen tot zorg: er is landelijk sprake van een grote publieksterugval, werknemers - en dan met name ZZP'ers - verlaten de sector, de voortdurende veranderende maatregelen putten de sector uit en zorgen voor een grillig seizoen en het is onduidelijk op welke steun de sector in de toekomst nog kan rekenen in de herstelfase. Hierdoor zien we een sector die weliswaar nog overeind staat, maar die is uitgehold en die 'geen vet op de botten' meer heeft, hetgeen het opvangen van mogelijke nieuwe 'golven' en herstel moeilijker zal maken. Een voorstel voor aanvullende middelen wordt daarom momenteel voorbereid en op een later moment aan u aangeboden. Ook op rijksniveau worden maatregelen verlengd en zijn extra middelen uitgetrokken om de sector en gemeenten te ondersteunen. Zeer urgente zaken die niet kunnen wachten op nadere besluitvorming, worden alvast gefinancierd uit de resterende middelen 800.000 euro van het oorspronkelijke Steunpakket en begin januari 2022 opgestart.

Toelichting

Terugblik

In PS d.d. 10 november 2021 is toegezegd dat we u meenemen in de terugblik op de eerste twee tranches van het Steunpakket en een overzicht geven van instellingen die zijn gesteund (zie ook de bijlage). In de eerste twee tranches zijn voor een bedrag van ruim 5,3 miljoen euro in totaal 240 instellingen geholpen met een tiental regelingen en aanvullende maatregelen. In alle Utrechtse gemeenten zijn instellingen geholpen; in de één meer dan in de ander omdat niet overal evenveel instellingen aanwezig zijn. De regelingen waren zeer divers en bedienden verschillende doelgroepen en speelden in op verschillende behoeftes. Voor de één was een kleine investering in een digitaal betaalsysteem voldoende om een doorstart te kunnen maken, bij de ander ging het om grotere bedragen, bijvoorbeeld voor het dekken van gemiste publieksinkomsten om daarmee de desbetreffende instelling (mede) overeind te houden.

In de eerste tranche, net na het uitbreken van de pandemie, lag de nadruk meer op 'overeind houden' en 'aanpassen aan de anderhalve meter maatschappij', bij de tweede tranche is daarnaast ook ruimte gecreëerd voor instellingen om (risicovol) te kunnen blijven programmeren en hebben we (jonge) talentvolle makers kunnen helpen. Bij beide tranches is van tevoren met gemeenten, rijk en fondsen zorgvuldig afgestemd over de te verlenen steun om dubbelingen en hiaten te voorkomen. De steun die door de provincie is verleend, past bij de rol en verantwoordelijkheden van de provincie in de keten: er is ingezet op bovenlokale steun, op steun voor de gehele regio, op eigen partnerinstellingen en op steun aansluitend bij het reguliere beleid.

Eerste Tranche:

1. Dekking van exploitatieschade van partnerinstellingen
2. Algemene coulance t.o.v. de project- en exploitatiesubsidies van (partner)instellingen
3. Vergoeding voor de inzet van betaalde vrijwilligers (studenten) in (kasteel)musea
4. [Opstartregeling](#) (subsidie van max 3000 euro voor praktische aanpassingen aan de 1,5 meter)
5. [Cultuur Innovatiefonds Provincie Utrecht](#)
6. [Cofinanciering](#) culturele instellingen met een landelijk bereik (die niet in de BIS vallen) i.s.m. Rijk en gemeenten
7. Overbruggingsregeling + heropening

Tweede tranche:

1. Dekking van exploitatieschade van partnerinstellingen
2. Algemene coulance t.o.v. de project- en exploitatiesubsidies van (partner)instellingen
3. Doorstart & herstel regeling voor partnerinstellingen (hierin is ook de vergoeding voor de vrijwilligers meegenomen)
4. [Programmeringsregeling](#) (bedoeld voor regionale theaters en podia die ondanks de publiekterugval toch konden programmeren)
5. Bijdrage aan (jonge) talentvolle makers via drie productiehuisen (bedoeld om makers in staat te stellen nieuw werk te maken en/of bestaand werk door te ontwikkelen).
6. Regeling voor festivals voor de zomerprogrammering (festivals met < 3.000 bezoekers met een bovenlokaal bereik)
7. Cultuur Innovatiefonds Provincie Utrecht
8. Reservering van middelen t.b.v. van gemeenten, mochten zij ondanks de steun van het Rijk niet over voldoende middelen beschikken om de lokale culturele infrastructuur te ondersteunen (hier is door gemeenten geen gebruik van gemaakt).
9. Daarnaast is uit het algemene provinciale Steunpakket COVID-19, in samenwerking met recreatie & toerisme, de campagne 'Kickstart Cultuur' gefinancierd om publiek terug te winnen voor de sector.

De eerste tranche is middels [een onderzoek](#) geëvalueerd door Bureau Berenschot, waarover u vorig jaar bent geïnformeerd. De tweede tranche wordt momenteel geëvalueerd door middel van een enquête onder instellingen die een vergoeding hebben ontvangen en door evaluatiegesprekken met zoveel mogelijk partners en instellingen. Hierover wordt u op hoofdlijnen nader geïnformeerd in Q1. Uit het gesprek met de bestuurlijke afvaardiging van

de sector bleek echter onlangs al dat zij de provincie zeer erkentelijk zijn voor de geboden steun, niet alleen vanwege de financiële steun maar ook omdat de sector zich hierdoor gezien en erkend voelt.

Daar waar de gemeenten en rijk met name steunden in de exploitatie, zorgde de provincie in de afgelopen periode voor steun bij het open kunnen blijven in aangepaste vorm. Regionale theaters bijvoorbeeld zijn door hun gemeenten ondersteund in de gedeelde inkomsten, door het rijk met generieke maatregelen en door de provincie op het gebied van programmeren middels de Programmeringsregeling. Door deze regeling was het lucratiever om open te blijven dan te sluiten, waarmee indirect ook makers aan het werk zijn gehouden (trickle down). Ook het Innovatiefonds is hiervan een goed voorbeeld: deze stimuleert instellingen om door innovatieve samenwerkingen en transformatie juist door te ontwikkelen en in te spelen op de coronacrisis. Landelijk is deze regeling ook niet onopgemerkt gebleven.

Een opvallend verschil tussen de eerste en de tweede tranche is dat de gemeenten voor het jaar 2021 rechtstreeks middelen ontvingen van het Rijk om de lokale culturele infrastructuur overeind te houden. Wij hebben daardoor in de tweede tranche in geen enkel geval bij hoeven te springen in het overeind houden van de lokale infrastructuur. Ook regelingen als de Overbruggingsregeling en Opstartregeling waren daardoor niet meer nodig en als provincie hebben we meer in kunnen zetten op makers en programmering.

Door Berenschot was in hun onderzoek het belang om te investeren in makers al zichtbaar gemaakt aangezien deze landelijk als grootste verliezer van de hele crisis worden gezien, onder andere omdat het idee van 'trickle down' in de eerste fase niet of nauwelijks heeft gewerkt. Via drie productiehuizen voor talent hebben we in de tweede tranche (jonge) talentvolle makers direct ondersteund. Hiervoor is een overweldigende hoeveelheid aanvragen ontvangen (165 aanvragen bijvoorbeeld voor muziek, terwijl plek was voor 25 aanvragen). Deze regeling was daarmee een groot succes en geeft tegelijkertijd de grote behoefte aan.

Derde tranche

Gezien de huidige maatregelen en de coronaverwachtingen voor deze winter, ziet de situatie er niet rooskleurig uit voor de sector. Dat werd bevestigd in het gesprek dat werd gevoerd met de afvaardiging van de sector. Hierin gaven 9 directeur-bestuurders van alle onderdelen van de cultuur- & erfgoedsector ons input voor de komende periode. Als grootste aandachtspunten gaven zij mee dat tweesparenbeleid nodig is: enerzijds is blijvende steun nodig voor 'overleven', anderzijds is ruimte nodig om te kunnen programmeren en te transformeren/innoveren ten behoeve van het herstel richting de toekomst. Dit laatste sluit aan bij de voornemens van het rijk op het [gebied van herstel](#). Daarnaast maakt de sector zich zorgen over de grote terugval in publiek. Hierdoor is nu sprake van inkomstenverlies, maar er zijn ook zorgen over de terugkeer van publiek in de toekomst. Als laatste baart de uitstroom van ZZP'ers zorgen voor de verdere uitholling van de sector en ook de beperkte kansen van (jonge) makers werden benoemd. Hun werk wordt al relatief weinig uitgevoerd en staat nu helemaal achteraan in de wachtrij voor programmering, aangezien instellingen geneigd zijn alleen nog 'veilig te programmeren'. Gemeenten geven aan dat zij in principe verwachten geen provinciale steun nodig te hebben bij het overeind houden van hun lokale culturele infrastructuur, mits de rijksmaatregelen en de -bijdragen worden verlengd. Wel geven zij aan dat samenwerking en ondersteuning bijvoorbeeld gewenst is bij het herstel van het amateurleven, daar waar dat bovenlokaal kan worden georganiseerd. Ook verwachten zij knelpunten op onder andere bibliotheken, maar dit heeft ook te maken met andere factoren zoals oplopende kosten door de toenemende druk op het sociale domein.

De invulling voor de derde tranche is getoetst bij een afvaardiging van de Adviescommissie van de Overbruggingsregeling. Deze onafhankelijke adviseurs staan 'met beide benen' in het veld en hebben goed zicht op de landelijke ontwikkelingen. Zij zijn erg positief over het feit dat de provincie een steunpakket heeft opgezet en haar verantwoordelijkheid neemt in de crisis. Zij adviseren dat het Steunpakket perspectief moet geven aan de sector waardoor weer nieuwe energie in organisaties ontstaat. *"We komen in een volgende fase met corona en we moeten vooruitkijken en hulp bieden in het voorbereiden op een aangepaste toekomst. De steun moet toekomstgericht zijn en duurzaam van aard"*. Onderstaande onderdelen zijn daarom, naast de steun aan partnerinstellingen waar de provincie primair verantwoordelijk voor is, gericht op herstel en het inbedden in reguliere processen, zodat ook na het beëindigen van de steun, instellingen op eigen benen kunnen blijven staan.

Korte termijn

Voor de korte termijn worden de volgende onderdelen opgepakt vanuit de resterende 800.000 euro:

- **Steun aan partnerinstellingen** is onontbeerlijk, aangezien zij te maken hebben met directe terugval van publieksinkomsten. De provincie is primair verantwoordelijk voor deze instellingen. Ook de inzet van

betaalde **vrijwilligers of alternatieve manieren** om rond te kunnen leiden zoals de ontwikkeling van audiotours of apps, die de inzet van vrijwilligers deels kunnen vervangen, blijven nodig om de instellingen al dan niet in aangepaste vorm open te kunnen laten blijven. De middelen uit de tweede tranche zijn hiervoor inmiddels uitgeput. We willen hiervoor ook aansluiten bij het reguliere beleid voor Streekmusea zodat ook wordt gestimuleerd om vrijwilligersbeleid voor de langere termijn te ontwikkelen. Totaal: 200.000 euro

- Daarnaast geven instellingen aan dat de voortzetting van de **programmeringsregeling** op korte termijn zeer belangrijk is zodat voor de komende winter, ondanks alle beperkingen kan worden geprogrammeerd. Hiermee dragen we bij aan de ontwikkeling van theaters en podia, maar ook aan het makersklimaat, aangezien gages betaald worden, ook als voorstellingen worden gecancelled. Makers worden hiermee behouden voor de sector en instellingen zijn geneigd om minder 'veilig te programmeren'. Totaal: 315.000 euro
- Vanwege de enorme overvraag van **talentvolle (jonge) makers** wordt deze regeling op korte termijn uitgebreid, gezien de beperkte regelingen voor deze doelgroep en de raakvlakken met ons beleid op het gebied van Talentontwikkeling. Er is de afgelopen jaren veel geïnvesteerd in de regionale samenwerking voor talentontwikkeling en deze regeling zorgt ervoor dat talentvolle makers hun werk kunnen blijven doen in een periode waarin er maar weinig mogelijkheden zijn. Het doel is makers in staat te stellen nieuw werk te maken en/of bestaand werk door te ontwikkelen, maar ook om advies te vragen of onderzoek te doen. De uitvoering wordt opnieuw belegd bij de drie regionaal opererende productiehuisen voor talentontwikkeling, te weten Het Huis voor dans en theater, de Coöperatie voor muziek en de Machinerie voor beeldcultuur. Zij hebben als primaire functie om talentvolle professionele makers te begeleiden in de provincie Utrecht en werken daarvoor samen met andere spelers in het veld. De criteria waaraan een aanvraag moet voldoen, zijn van tevoren vastgesteld. Deze worden door de productiehuisen getoetst. Daarnaast vindt nog een externe monitoring plaats. Totaal: 285.000 euro (inclusief uitvoeringskosten).

Bovenstaande drie onderdelen à 800.000 euro worden betaald uit de resterende middelen van het oorspronkelijke Steunpakket en begin januari 2022 opgestart.

Langere termijn

Voor de iets langere termijn speelt bijvoorbeeld het verlengen van het **Innovatiefonds**, het **blijvend ondersteunen van de partnerinstellingen** zolang de crisis voortduurt, een mogelijk (gezamenlijk) **publieksonderzoek** in samenwerking met o.a. OCW naar publieksgedrag, de eventuele uitbreiding van de programmeringsregeling naar (streek)musea en het verder ondersteunen bij **herstel van de sector**, aansluitend bij de plannen van het rijk. Hiervoor wordt momenteel een voorstel voor aanvullende middelen voorbereid, die in Q1 van 2022 aan u zal worden voorgelegd.

Financiële consequenties

Oorspronkelijk beschikte het Steunpakket over een bedrag à 6 miljoen euro. Daarvan is in de afgelopen periode een totaalbedrag ongeveer 5,3 miljoen euro beschikt, exclusief uitvoeringskosten. Overigens moet een deel van de reeds verstrekte subsidies nog definitief worden vastgesteld door subsidies. Het is daarom mogelijk dat een gedeelte hiervan nog terugvloeit.

Vanwege een toegekende claim die door IPO bij het rijk was ingediend, resteert op 31 december 2021 in totaal nog 800.000 euro in de projectreserve. De plannen voor de 3e tranche à 800.000 worden gefinancierd uit deze resterende middelen. In de begroting 2022 is de onttrekking aan de reserve geraamd voor 800.000 euro vanuit programma 7. Cultuur en erfgoed. De verantwoording van de besteding van die reserve verloopt via de reguliere planning- en controlcyclus in 2022.

Steunpakket	€ 6,0 mln.
Rijksmiddelen	€ 0,2 mln.
Beschikkingen	€ 5,3 mln. -/-
<u>Uitvoeringskosten</u>	<u>€ 0,1 mln. -/-</u>
Resterend voor 3 ^{de} tranche	€ 0,8 mln.

Vervolprocedure / voortgang

In Q1 ontvangt u een voortgang van het Steunpakket en een voorstel voor extra middelen. Hierin worden ook de hoofdlijnen van de uitkomsten van de enquête opgenomen.

Bijlagen

- Overzicht totaal uitgekeerde bedragen per regeling en overzicht instellingen die steun van de Provincie hebben ontvangen middels het Steunpakket

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen